

<p>Відокремлений структурний підрозділ «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет»</p>	<p>СИЛАБУС навчальної дисципліни</p>
	<p>Економіка підприємств</p>
	<p>Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка Спеціальність: 015.15 Професійна освіта (Охорона праці) Освітньо-професійна програма: Професійна освіта (Охорона праці)</p> <p>Ступінь (рівень) освіти: перший (бакалаврський)</p> <p>Дні занять та консультацій: <i>згідно з розкладом</i> Рік навчання: четвертий Семестр: 8 Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська</p>
	<p>Викладачі: Полтавченко Тетяна Миколаївна, викладач-методист вищої категорії, Аржевічев Дмитро Вікторович, к. е.н Електронна пошта: poltavchenkot@gmail.com персональний сайт викладача: https://cutt.ly/7IWQxRM, https://cutt.ly/fD92WBc</p>

Силабус складено на основі робочої програми навчальної дисципліни, обговорено та схвалено на засіданні циклової комісії економічних дисциплін

Протокол від “ _____ ” _____ 20__ року № _____

Голова циклової комісії _____ Т.М. Полтавченко
(підпис)

Гарант освітньо-професійної програми _____

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни є формування у студентів сучасного економічного мислення і системи спеціальних знань про базові поняття щодо господарсько-фінансової діяльності підприємства, змісту її окремих напрямів та їх взаємозв'язку, системи показників, що їх характеризують.

Завдання навчальної дисципліни: вивчення системних характеристик економіки на підприємстві; оволодіння інструментарієм визначення ефективності діяльності підприємства як однією з найпоширеніших технологій економічного управління підприємством; набуття вмінь використовувати методи та інструменти економіки підприємства для прийняття управлінських рішень.

Предметом навчальної дисципліни є закономірності функціонування і розвитку підприємства в ринкових умовах.

Пререквізити: Передумовою вивчення навчальної дисципліни є засвоєння базових знань з економічної теорії, вищої математики.

Постреквізити: Знання, отримані при вивченні дисципліни можуть бути використані при написанні бакалаврської кваліфікаційної роботи.

Методи навчання: словесні (пояснення, бесіда, лекція), наочні, практичні (практична робота).

Форми та методи оцінювання: усний, письмовий і практичний. Усне опитування - індивідуальне, фронтальна і групова перевірка. Письмовий контроль - тестування, завершення фраз, знання термінології, ситуаційні завдання. Практичний контроль - задачі. Підсумковий контроль - комплексна контрольна робота. Метод самоконтролю - вхідне тестування. Завершальний підсумковий контроль - екзамен.

Формат навчальної дисципліни – проведення теоретичних, практичних занять та семінарських занять, поточного та підсумкового контролю (екзамен), консультацій за визначеним графіком.

По завершенню вивчення дисципліни «Економіка підприємств» здобувачі освіти повинні **знати:**

- види підприємств та особливості функціонування підприємств різних за розміром, організаційно-правовою формою та метою господарювання в умовах сучасного економічного простору;

- завдання, функції, цілі, принципи та умови господарювання сучасних підприємств;

- види ресурсів виробництва та методологію визначення ефективності їх використання;

- основні економічні, також техніко-технологічні, організаційні та правові прийоми (інструменти, механізми) покращення ефективності використання всіх видів ресурсів виробництва;

- поняття і класифікацію базових економічних категорій, а саме: витрати, собівартість, ціна, прибуток, дохід, інвестиції та ін.

- особливості ціноутворення в умовах ринку;

- методологію визначення фінансово-економічної ефективності діяльності підприємства;

- особливості інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств агропромислового виробництва;
- основи економічної безпеки підприємства.

вміти:

- економічно обґрунтовувати управлінські рішення;
- проявляти лідерські навички та вміння працювати в команді;
- на практиці застосувати інформаційні технології у соціально-економічних дослідженнях діяльності підприємства (в динаміці за три роки);
- здійснювати обґрунтований вибір сфери та напрямків діяльності, організаційно-правові форми ведення бізнесу;
- розробляти плани розвитку підприємства та обґрунтовувати інноваційно-інвестиційні проекти;
- організувати експлуатацію, аналізувати та оцінювати ефективність використання персоналу, земельних ресурсів, основного, оборотного та інтелектуального капіталів;
- визначати кількісні та якісні параметри діяльності підприємства (обсяг продукції, величину собівартості, рівень відпускних цін, розмір торгівельної націнки, фінансових результатів тощо);
- здійснювати діагностику фінансово-майнового стану, результативності та ефективності діяльності підприємства (не залежно від розміру, мети та організаційно-правової форми господарювання).

Компетентності та програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми

Загальні компетентності	К02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя
Спеціальні (фахові) компетентності	К 18. Здатність аналізувати ефективність проектних рішень, пов'язаних з підбором, експлуатацією, удосконаленням, модернізацією технологічного обладнання та устаткування галузі/сфери відповідно до спеціалізації. К 25. Здатність збирати, аналізувати та інтерпретувати інформацію (дані) відповідно до спеціалізації.
Програмні результати навчання	ПР 17. Виконувати розрахунки, що відносяться до сфери професійної діяльності. ПР 18. Розв'язувати типові спеціалізовані задачі, пов'язані з вибором матеріалів, виконанням необхідних розрахунків, конструюванням, проектуванням

	<p>технічних об'єктів у предметній галузі (відповідно до спеціалізації).</p> <p>ПР 21. Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.</p> <p>ПР 23. Розуміти соціально-економічні процеси, що відбуваються в Україні та світі, мати навички ефективного господарювання.</p>
--	---

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Лекції (ЛК): 49 год.

Практичні заняття (ПР): 16 год.

Самостійна робота (СР): 85 год.

Структура навчальної дисципліни

№	Тема	Зміст теми	Завдання/ Форми контролю
Змістовний модуль 1			
1	<i>Тема 1.</i> Підприємство, як суб'єкт господарювання	Поняття та основні ознаки підприємства. Основна мета діяльності підприємства. Сфери і напрями діяльності підприємства. Режим створення і реєстрації підприємства. Статут підприємства. Колективний договір. Види підприємства за окремими класифікаційними ознаками. Нормативно-правові основи функціонування підприємств. Типи підприємств за виробничими функціями. Зміст і поняття підприємницької діяльності. Форми здійснення підприємницької діяльності. Характеристика цілей, завдань, суб'єктів і об'єктів підприємництва. Державна підтримка підприємницької діяльності	Самостійне опрацювання законів України, підготовка доповідей, презентацій, тести, питання
2	<i>Тема 2.</i> Організаційна та виробнича структура підприємства	Сутність організаційної та виробничої структури підприємства. Види і детальна характеристика. Принципи ефективної побудови організаційних структур управління технологічною службою. Виробнича структура	Тести, питання індивідуальні та групові практичні завдання

		підприємства, її характеристика	
3	<i>Тема 3</i> Капітал підприємства. Характеристика та класифікація основних фондів	Сутність капіталу, його класифікація. Характеристика основних виробничих фондів, їх склад і структура. Формування, відтворення та використання основних фондів підприємства. Вартісна оцінка основних фондів. Видова та укрупнена класифікація основних виробничих фондів. Особливості обліку й оцінки основних виробничих фондів. Поняття амортизації, методи нарахування амортизації об'єкта основних засобів. Поняття зносу, методи його розрахунку. Показники ефективності використання основних фондів.	Тести, питання практичні завдання
4	<i>Тема 4.</i> Нематеріальні ресурси та активи	Поняття нематеріальних ресурсів, їх види та характеристика. Поняття нематеріальних активів та особливості їх обліку. Методи і способи оцінки нематеріальних активів підприємства. Амортизація нематеріальних активів	Тести, питання, підготовка доповідей, практичні завдання
5	<i>Тема 5.</i> Оборотні кошти підприємства	Поняття, склад і структура оборотних коштів підприємства, джерела їх формування. Особливості нормування оборотних коштів на підприємстві. Методи і конкретна методика розрахунку оборотних коштів за нормованими елементами. Оцінка ефективності використання оборотних коштів підприємства. Способи підвищення ефективності використання оборотних коштів	Тести, питання, практичні завдання
	Змістовний модуль 2		
6	<i>Тема 6.</i> Персонал підприємства	Поняття персоналу, його класифікація. Характеристика персоналу підприємства за професійно-кваліфікаційною ознакою. Особливості встановлення норм і нормативів праці на підприємстві. Визначення необхідної чисельності персоналу на підприємстві. Баланс робочого часу. Показники руху персоналу на підприємстві	Тести, питання індивідуальні та групові практичні завдання

7	<i>Тема 7.</i> Організація праці на підприємстві	Суть і складові елементи системи організації праці на підприємстві. Завдання наукової організації праці на підприємстві. Організація праці ремонтно-обслуговуючих робітників. Індивідуальна та колективна форми організації праці. Умови праці та організація робочого місця. Вдосконалення організації та обслуговування робочих місць на підприємстві	Ситуаційні практичні завдання, тести, питання
8	<i>Тема 8</i> Продуктивність, мотивація та оплата праці	Поняття мотивації праці, її зміст і види. Соціально-економічна сутність заробітної плати. Особливості організації оплати праці на підприємстві. Тарифна система оплати праці на підприємстві. Форми і системи оплати праці на підприємстві. Особливості преміювання персоналу. Продуктивність праці, та методи її обчислення. Фактори зростання продуктивності праці.	Тести, питання, підготовка доповідей, презентацій, практичні завдання
9	<i>Тема 9.</i> Інвестиційні ресурси підприємства	Поняття інвестиційних ресурсів, їх види і класифікація. Роль фінансових інвестицій у становленні та розвитку ринкових умов господарювання. Джерела фінансування інвестицій. Методи і способи оцінки ефективності інвестиційних проектів	Тести, питання, підготовка доповідей, презентацій, практичні завдання
Змістовний модуль 3			
10	<i>Тема 10.</i> Виробнича інфраструктура підприємства	Поняття, види і призначення інфраструктури підприємства. Організація і планування діяльності ремонтного, транспортного та інструментального господарств промислового підприємства.	Тести, питання практичні завдання
11	<i>Тема 11.</i> Виробнича потужність	Виробнича потужність підприємства. Одиниці виміру виробничої потужності підприємств. Чинники визначення виробничої потужності та ступеня її використання. Методика розрахунку виробничої потужності	Тести, питання практичні завдання
12	<i>Тема 12.</i> Матеріально-технічне	Характеристика та організація процесу матеріально-технічного забезпечення виробництва. Форми і системи	Тести, питання практичні

	забезпечення виробництва	матеріально-технічного забезпечення. Обчислення потреби в ПММ. Запаси матеріалів та їх регулювання	завдання
13	<i>Тема 13.</i> Витрати підприємства	Економічна сутність витрат, вартості, собівартості. Класифікація витрат. Види і показники собівартості. Калькулювання і його місце в економічних розрахунках. Кошторис витрат. Критичний обсяг виробництва продукції. Ціна на продукцію (послуги) підприємства. Поняття, роль і функції в ринковій системі господарювання. Види цін (тарифів) і сфери їх застосування. Виробничі й споживчі ціни. Вільні, договірні, державні ціни	Тести, питання практичні завдання
14	<i>Тема 14.</i> Фінансові результати діяльності підприємства	Загальна характеристика фінансової діяльності підприємства. Сутність та функції прибутку. Джерела прибутку та його обчислення. Класифікація видів прибутку. Загальна схема розподілу та використання прибутку. Рентабельність виробництва. Розрахунок прибутку та рентабельності	Тести, питання, підготовка доповідей, презентацій, практичні завдання

Рекомендовані джерела інформації Базові

1. Осипов В.І. Економіка підприємства. Одеса: «Маяк», 2005. 724 с.
2. Гетьман О. О., Шаповал В. М. Економіка підприємства: навч. посіб. 2-ге видання. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 488 с.
3. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. Київ: Кондор -Видавництво, 2016. 378 с.
4. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: підручник. Вид. 2-ге, переоб. та доп. Київ: КНЕУ, 2001. 528 с.
5. Примак Т.О. Економіка підприємства. Київ: «Вікар», 2001. 178 с.
6. Петрович Й.М. Економіка підприємства. Львів: «Новий Світ-2000», 2004. 680 с.
7. Березін О.В. Економіка підприємства. Київ: «Знання», 2009. 390с.
8. Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства: навч.посіб. Київ: ЦУП, 2002. 656 с.
9. Лукашевич В.Н. Економіка праці та соціально-трудові відносини. Львів: «Новий Світ-2000», 2004. 248 с.
- 10.Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства: навч. посіб. Київ: "Каравела", 2003. 432 с.

Допоміжні

1. Господарський кодекс України № 436-IV- Електронний ресурс. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 15.03.2020)

Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни представлена в додатку до силабусу.

Витяг з додатку:

1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Політика щодо академічної доброчесності регламентується Положенням про академічну доброчесність учасників освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі Дніпровському фаховому коледжу інженерії та педагогіки Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет» (<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/07/pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>).

У разі порушення здобувачем освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

2. Політика щодо перескладання. Перескладання екзамену чи заліку відбувається із дозволу директора коледжу за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). (<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf>).

3. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач освіти не згоден з оцінюванням його знань, він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку. Порядок повторного проходження здобувачами освіти контрольних заходів урегульовані Положенням про організацію освітнього процесу (<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/polozhennya-20-pro-org.-osvit-pr.pdf>)

4. Відвідування занять. Відповідно до Положення про індивідуальний графік навчання студентів Відокремленого структурного підрозділу «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет» допускається можливість вільного відвідування здобувачами освіти лекційних занять та самостійного опрацювання навчального матеріалу, передбаченого програмою відповідної навчальної дисципліни. Відвідування інших видів навчальних занять (крім консультацій) є обов'язковим для здобувачів освіти (<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf>).

Максимальна кількість балів протягом семестру становить 100. Семестровий контроль за дисципліну проводиться у формі семестрового екзамену.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної	Шкала оцінювання: ЄКТС			Шкала оцінювання: національна
	Оцінка ЄКТС	Пояснення	для заліку	Оцінка за національною чотири-

діяльно сті				бальною шкалою
90 – 100	A	ВІДМІННО – здобувач освіти володіє глибокими і дієвими знаннями навчального матеріалу, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; вільно володіє науковими термінами, уміє знаходити джерела інформації, аналізувати їх та застосовувати у практичній діяльності або у науково-дослідній роботі; здатний за допомогою викладача підготувати виступ для студентської наукової конференції, визначити програму своєї пізнавальної діяльності.	зараховано	відмінно
82-89	B	ДУЖЕ ДОБРЕ – здобувач освіти володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних умовах, може робити аргументовані висновки, практично оцінювати окремі нові факти, явища, процеси. Вирішує творчі завдання, здатен сприймати іншу позицію, як альтернативу, знає суміжні дисципліни, в навчанні користується додатковими джерелами інформації. Відповідь його повна, логічна і обґрунтована.		добре
74-81	C	ДОБРЕ – здобувач освіти володіє достатньо повними знаннями, вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних умовах; розуміє основоположні теорії і факти, логічно висвітлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє аналізувати, робити висновки з технічних та економічних розрахунків, складати прості таблиці, схеми. Вміє працювати самостійно, підготувати реферат і захищати його положення. Відповідь його повна, логічна, але з деякими неточностями.		
64-73	D	ЗАДОВІЛЬНО – здобувач освіти розуміє суть дисципліни, виявляє		задовільно

		розуміння основних положень навчального матеріалу; може поверхово аналізувати події, ситуації, робити певні висновки, самостійно відтворити більшу частину матеріалу. Відповідь може бути правильна, але недостатньо осмислена.		
60-63	E	ЗАДОВІЛЬНО (ДОСТАТНЬО) – здобувач освіти має початковий рівень знань, володіє необхідними вміннями та навичками для вирішення стандартних завдань; виявляє розуміння основних положень навчального матеріалу; здатний з помилками дати визначення понять та категорій, що вивчаються; може самостійно оволодівати частиною навчального матеріалу, але висновки робить нелогічні, непослідовні.		
35-59	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – з можливістю складання іспиту: здобувач освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності; слабо орієнтується в поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; робить спробу розповісти суть заданого, але відповідає лише за допомогою викладача на рівні "так" чи "ні"; однак може самостійно знайти в підручнику відповідь.	не зараховано з можливістю повторного складання	незадовільн о
0-34	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – з обов'язковим повторним курсом: здобувач освіти не володіє необхідними знаннями, вміннями, навичками та науковими термінами, демонструє низький рівень комунікативної культури.	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Оцінювання результатів навчання студентів за семестр здійснюється шляхом проведення поточного та підсумкового контролів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Етап	Форма контролю	Процедура оцінювання знань, умінь, навичок і (або) досвіду діяльності, що характеризують етапи формування компетенції	Кількість балів
Семестр V			
1.		Контрольне тестування за темами $P_T = 8 \times 5 \text{ б.} = 40 \text{ балів}$	40
2.		Практичні роботи $P_{\text{пр}} = 6 \times 5 \text{ б.} = 30 \text{ балів}$	30
3.		Семінарські заняття $P_{\text{сем}} = 3 \times 5 \text{ б.} = 15 \text{ балів}$	15
4.	Комплексна контрольна робота	<p>При оцінюванні комплексної контрольної роботи застосовуються наступні критерії:</p> <p>Теоретична частина</p> <p>1.1. Теоретичне питання, розкрите повністю, з наведенням прикладів оцінюється в 5 балів.</p> <p>Якщо відповідь правильна, але питання розкрите в неповному обсязі, теоретичне питання оцінюється в 4 бали,</p> <p>Якщо питання не зовсім розкрите, без прикладів та необхідних обґрунтувань, теоретичне питання оцінюється в 3 бали.</p> <p>Неправильна відповідь оцінюється в 2 бали, відсутність відповіді оцінюється в 0 балів.</p> <p>1.2. Правильна відповідь на тест оцінюється в 1 бал, неправильна в 0 балів.</p> <p>1.3. Правильно наведені визначення оцінюються в 2 бали кожне, неправильно наведені в 0 балів. Загальна сума балів за завдання – 4 бали.</p> <p>Практична частина.</p> <p>Кожна правильно вирішена та оформлена задача з поясненнями та висновком оцінюється в 5 балів.</p> <p>Наявність невеликих погрешностей при вирішенні задачі (не вказано одиниці виміру, дані не занесені в таблицю, хоча розрахунок їх наведено) зменшує оцінку за задачу на 1 бал і оцінюється в 4 бали.</p> <p>Відсутність пояснень, висновку і наявність неточностей при розрахунках</p>	15

Етап	Форма контролю	Процедура оцінювання знань, умінь, навичок і (або) досвіду діяльності, що характеризують етапи формування компетенції	Кількість балів
		та округленні величин оцінюється в 3 бали. Неправильно вирішена задача оцінюється в 2 бали, відсутність рішення задачі оцінюється в 0 балів.	
		Разом за семестр ПКс	100
<i>Семестровий контроль</i>			
5.	Екзамен, максимально 100 балів (Е)	Екзамен націлено на комплексну перевірку освоєння дисципліни. Екзамен проводиться в усній або письмовій формі за білетами, в яких містяться питання (завдання) по всіх темах курсу. Здобувачу освіти надається година на підготовку. Оцінюється володіння матеріалом, його системне освоєння, здатність застосовувати потрібні знання, навички та вміння при аналізі проблемних ситуацій і вирішенні практичних завдань в галузі економіки підприємств автомобільного транспорту за критеріями, визначеними в поясненнях шкали оцінювання.	100
Загальне оцінювання результатів навчання - виставляється середнє арифметичне ПКс та Е Оцінка = (ПКс+Е)/2			